



# A speciális ellátás szerepének megváltoztatása

Összefoglaló zárójelentés

---



**EUROPEAN AGENCY**  
for Special Needs and Inclusive Education



# A SPECIÁLIS ELLÁTÁS SZEREPÉNEK MEGVÁLTOZTATÁSA

Összefoglaló zárójelentés



C R O S P



Az Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulókért és az Inkluzív Oktatásért (az Ügynökség) független és öngazgató szervezet. Az Ügynökséget a tagországok oktatási minisztériumai és az Európai Bizottság közösen finanszírozza az Európai Unió (EU) oktatási programja keretében megvalósuló működési támogatásán keresztül.



Az Európai Unió  
társfinanszírozásával

Az Európai Unió támogatásával. Az ebben a dokumentumban a szerző(k) által kifejtett nézetek és vélemények nem szükségszerűen tükrözik az Európai Unió vagy az Európai Bizottság hivatalos álláspontját. Azokért sem az Európai Unió, sem az Európai Bizottság nem tehető felelőssé.

Az ebben a dokumentumban bárki által kifejtett nézetek nem szükségszerűen képviselik az Ügynökség, az Ügynökség egyes tagországai vagy az Európai Bizottság hivatalos álláspontját.

## © European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2022

Szerkesztők: Mary Kyriazopoulou és Anthoula Kefallinou

A jelen kiadvány egy nyílt hozzáférésű erőforrás. Ez azt jelenti, hogy Ön szabadon hozzáférhet, használhatja, és terjesztheti azt, megfelelően feltüntetve az Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulókért és az Inkluzív Oktatásért nevét. További információkért kérjük, hogy tekintse meg az Ügynökség nyílt hozzáférésre vonatkozó politikáját: [www.european-agency.org/open-access-policy](http://www.european-agency.org/open-access-policy).

Az alábbiak szerint hivatkozhat e kiadványra: Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulókért és az Inkluzív Oktatásért, 2022. *A speciális ellátás szerepének megváltoztatása: Összefoglaló zárójelentés.* (M. Kyriazopoulou és A. Kefallinou, szerk.). Odense, Dánia



Jelen dokumentum a **Creative Commons Nevezd meg! - Ne add el! - Ne változtasd! 4.0 nemzetközi licenc keretében engedélyezett anyag**. Az Ügynökség jóváhagyása nélkül a jelen kiadvány nem módosítható, illetve nem fordítható le más nyelvre.

Ez a jelentés elektronikusan teljes mértékben átalakítható formátumban és 25 nyelven áll rendelkezésre, hogy az abban foglalt információhoz minél jobb hozzáférést biztosítsunk. A jelentés elektronikus változatai hozzáférhetők az Ügynökség web site-ján: [www.european-agency.org](http://www.european-agency.org)

A jelen dokumentum az eredeti angol nyelvű változat fordítása. Ha bizonytalan a fordításban szereplő információk pontosságát illetően, kérjük, hivatkozzon az eredeti angol szövegre.

ISBN: 978-87-7599-013-9 (Elektronikus)

### Titkárság

Østre Stationsvej 33  
DK-5000 Odense C Denmark  
Tel.: +45 64 41 00 20  
[secretariat@european-agency.org](mailto:secretariat@european-agency.org)

### Brüsszeli Iroda

Rue Montoyer, 21  
BE-1000 Brussels Belgium  
Tel.: +32 2 213 62 80  
[brussels.office@european-agency.org](mailto:brussels.office@european-agency.org)



# Tartalom

---

Bevezetés	5
1. szakasz: A speciális ellátás megközelítései feltérképezése az európai országokban	6
2. szakasz: A speciális ellátás szerepének megváltoztatásához kapcsolódó ütemterv összeállítása	8
A CROSP átfogó keretrendszere	9
A CROSP keretében kidolgozott önértékelő eszköz: egy ütemterv a speciális ellátás szerepének megváltoztatásához	12
Záró megjegyzések	15
Irodalomjegyzék	16







# Bevezetés

---

Az inkluzív nevelés-oktatás jog-alapú megközelítése, amelyet az Egyesült Nemzetek **gyermekjogi egyezménye** (1989), valamint a **fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezménye** (2006) szorgalmaz, előmozdítja a mindenki számára elérhető minőségi oktatást. Az Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulókért és az Inkluzív Oktatásért (az Ügynökség) valamennyi tagországa egyetért abban és azon munkálkodik, hogy olyan inkluzív nevelési-oktatási rendszereket alakítsanak ki, amelyek célja, hogy tiszteletben tartsák valamennyi tanuló jogát a tanulótársaik körében, helyi közösségeikben megvalósuló inkluzív nevelés-oktatáshoz (**Európai Ügynökség, 2015**).

E jog-alapú cél elérése érdekében az országok egyre inkább felismerik, hogy szükség van a speciális ellátás szerepének megváltoztatására. Ahelyett, hogy a támogatásra szoruló tanulókat speciális környezetbe helyeznék, az oktatási rendszerek afelé haladnak, hogy elvárják a többségi oktatási szakemberektől, hogy képesek legyenek kielégíteni a különféle igényeket (**Az Európai Unió Tanácsa, 2018; Európai Ügynökség, 2015**). Ezért sok ország számára kulcsfontosságú kérdés annak tisztázása, hogy a speciális ellátás milyen szerepet játszik a tanulók inkluzív nevelés-oktatáshoz való jogának támogatásában.

**A Speciális Ellátások Megváltozó Szerepe az Inkluzív Nevelés-Oktatásban** (CROSP) elnevezésű projekt a speciális ellátás átszervezésére összpontosított, hogy támogassa valamennyi tanuló inkluzív nevelés-oktatáshoz való jogát. Az volt a célja, hogy az adott ország szakpolitikájában és gyakorlatában azonosítsa és elemezze azokat a kihívásokat és lehetőségeket, amelyek befolyásolják a speciális ellátásnak a valamennyi tanuló számára elérhető inkluzív nevelés-oktatásra való átállás érdekében végrehajtott átszervezését és reformját.

A CROSP-projekt két szakaszból állt:

- Az 1. szakaszban (2017–2018) részletesen feltérképezték az Ügynökség 26 tagországában a speciális ellátással kapcsolatos múltbeli és jelenlegi trendeket és helyzeteket, valamint az észlelt jövőbeli trendeket. Ennek eredményeként jött létre **az 1. szakaszra vonatkozó összefoglaló jelentés** (Európai Ügynökség, 2019).
- A 2. szakasz (2019–2022) az 1. szakasz fő eredményeire épült, és az egymástól való tanulást célzó tevékenységekre összpontosított. Ezek közé tartoztak az Ügynökség tagországainak szakpolitikusaival folytatott tematikus műhelyfoglalkozások. Az egymástól való tanuláson alapuló megközelítés célja, hogy lehetővé tegye a tagországok számára, hogy hatékonyabb stratégiákat dolgozzanak ki a speciális ellátás által az inkluzív nevelés-oktatásban betöltött szerep javítására. A 2. szakasz egy, a **CROSP önértékelő eszköz** formájában megvalósuló **ütemterv** kidolgozásával zárult, amely holisztikus áttekintést nyújt a szakpolitikai prioritásokról és stratégiákról, valamint a változási folyamat fő lépéseiről vagy mérföldköveiről (azaz a kulcsfontosságú intézkedésekről).

Ez a jelentés a CROSP-projekt 1. és 2. szakaszának legfontosabb megállapításait mutatja be.



# 1. szakasz: A speciális ellátás megközelítéseinak feltérképezése az európai országokban

Az 1. szakasz célja az volt, hogy világos áttekintést adjon a speciális ellátás fejlődéséről a tanulók oktatáshoz való jogának és konkrétan az inkluzív nevelés-oktatáshoz való jogának tiszteletben tartása terén. Azonosította és elemezte azokat a tényezőket az ország szakpolitikájában és gyakorlatában, amelyek támogatják a speciális ellátás szerepének a valamennyi tanuló számára nyújtott inkluzív nevelés-oktatás irányába való elmozdulását.

Az Ügynökség huszonhat tagországa vett részt az 1. szakaszban megvalósított feltérképezési gyakorlatban.

A résztvevő országok képviselői jelentéseket készítettek a nemzeti szakértői hálózataiktól kapott inputok felhasználásával. E jelentések a speciális ellátás minden olyan típusával foglalkoztak, amely a kötelező oktatás szintjén támogatja a többségi ellátást. Ide tartozott a speciális iskolákban, egységekben és osztályokban tanulók támogatása is. Magában foglalta továbbá az olyan szakembereket is, akik támogatást, tanácsot és útmutatást nyújtanak a többségi ellátásban érintett tanulóknak és szereplőknek. A jelentésekben szerepeltek az egyes országokban működő speciális iskolák, osztályok és szakemberek számára vonatkozó adatok. Ismertették a meglévő struktúrákat és folyamatokat is, mint például a szakpolitikákat, a támogatási rendszereket és az átalakítási folyamatokat.

Az országjelentésekben szereplő elemzés kulcsfontosságú információkat tartalmazott a következőkre vonatkozóan:

- a speciális ellátás jelenlegi szerepe és főbb jellemzői;
- az országok speciális ellátást érintő főbb szakpolitikai reformjai;
- további szakpolitikai fejlemények, amelyek szükségesek a speciális ellátás szerepének átalakításához az inkluzív nevelés-oktatás támogatása érdekében.

## A speciális ellátás fogalmának meghatározása

A részt vevő országok szerint a **speciális ellátási** szolgáltatásaik a tanulók számára nyújtott kiegészítő oktatási, értékelési és tanácsadási szolgáltatásokból, valamint az iskolák, tanárok és családok számára biztosított további erőforrásokból állnak. A speciális ellátás iskolai ellátás, külső támogatás és speciális iskolák formáját öltheti.

Ezek a szolgáltatások magukban foglalják a speciális oktatás, a szociális jólét, a rehabilitáció, az egészségügy, a koragyermekkorai intervenció és a személyes fejlődés területén tevékenykedő szakemberek különböző csoportjait, valamint az oktatási rendszeren belüli átmenetet jelentő utakat.

Az Ügynökség tagországai aktívan dolgoznak ki a speciális oktatásnak az inkluzív nevelés-oktatás irányába történő újragondolását és átszervezését célzó szakpolitikákat. Főbb szakpolitikai reformjaik a következők:

- a jog-alapú megközelítés előmozdítása;
- a többségi és a speciális ellátás közötti kapcsolat átalakítása;
- új támogató rendszerek kidolgozása.



## **A speciális ellátás szerepének megváltoztatásából fakadó előnyök**

Sok országban a speciális ellátás inkluzív nevelés-oktatássá való átalakítása azt eredményezi, hogy több tanuló tanulhat majd többségi oktatási intézményekben, mivel megkapják a szükséges támogatást.

Ez egyúttal pozitív változásokat eredményez a tanulás sokszínűségével szemben iskolai szinten tanúsított attitűdökben.

Emellett növeli az iskolák tudatosságát az inkluzív és rugalmas tanulási környezet kialakításának szükségességével kapcsolatban. A speciális ellátás szerepének a többségi osztálytermekben való befogadás támogatása érdekében történő megváltoztatása megelőzheti a tanulók lemorzsolódását, és segítheti a pedagógusokat abban, hogy olyan készségeket szerezzenek, amelyekkel valamennyi tanulót támogatni tudnak.

Ezek az előnyök elősegítik a fokozottabb befogadást és olyan inkluzívabb rendszerek kialakítását, amelyek minden tanuló számára minőségi oktatást biztosítanak (Európai Ügynökség, 2015).

## **A változást előmozdító szakpolitikai területek**

Az adatok elemzése feltárja, hogy szükség van arra, hogy a speciális ellátás számára lehetővé tegyék, hogy a többségi ellátás erőforrásaként szolgáljon, és felkészítse az érintetteket az inkluzív nevelés-oktatás megvalósítására. A speciális ellátás erőforrássá történő átalakítása négy egymással összefüggő, a szakpolitikuskok által relevánsnak tartott területet érint. Ezek pedig a következők:

- Kormányzási mechanizmusok a speciális ellátás és a többségi ellátás közötti együttműködés valamennyi szinten történő támogatására
- Finanszírozási szakpolitikák és stratégiák, amelyek támogatják a speciális ellátást abban, hogy erőforrásként szolgáljon az inkluzív nevelés-oktatás számára
- Kapacitásfejlesztési mechanizmusok, amelyek lehetővé teszik a speciális ellátással foglalkozó szakemberek számára, hogy hatékonyan támogassák a többségi oktatás szereplőit







- A speciális ellátáshoz kapcsolódó minőségbiztosítási mechanizmusok, amelyek elősegítik az inkluzív nevelés-oktatást szolgáló átlátható és elszámoltatható rendszereket

Ezek a szakpolitikai területek a hatásos, költséghatékony forráselosztási mechanizmusok kidolgozása és az oktatásban tapasztalható egyenlőtlenségek csökkentése tekintetében kulcsfontosságú elemekhez kapcsolódnak, amelyeket az Ügynökség korábbi munkája során azonosítottak (lásd: **Az inkluzív oktatási rendszer finanszírozási szakpolitikája**).

A **CROSP-projekt 1. szakaszára vonatkozó összefoglaló jelentés** (Európai Ügynökség, 2019) részletesebb információkat tartalmaz az 1. szakasz megállapításairól. Az 1. szakasz legfontosabb üzeneteit tartalmazó **animált videó** és **infografika** is elérhető a **CROSP webes felületén**.

## 2. szakasz: A speciális ellátás szerepének megváltoztatásához kapcsolódó ütemterv összeállítása

---

Az 1. szakasz kulcsfontosságú megállapításaira építve a 2. szakasz célja kifejezetten az volt, hogy lehetővé tegye a tagországoknak, hogy hatékonyabb stratégiákat dolgozzanak ki a speciális ellátás szerepének átalakítására az inkluzív nevelés-oktatás megvalósítása érdekében.

A CROSP az egymástól való tanuláson alapuló megközelítést követett. A meglévő megközelítésekre és módszertanokra (például **Andrews és Manning, 2015**), valamint az Ügynökség korábbi munkájára (például az **Országszintű Szakpolitikai Áttekintés és Elemzés; Az inkluzív oktatási rendszer finanszírozási szakpolitikája**) alapozva bevonta a közös szakmai fókusszal és tudással rendelkező szakpolitikásokat előre egyeztetett tevékenységekbe és egymással folytatott megbeszélésekbe.

Az egymástól való tanuláson alapuló megközelítésnek három egymással összefüggő célja volt:

- **Tartalommal kapcsolatos cél**, amely magában foglalja az országok kölcsönös, szisztematikus tanulását. A cél az volt, hogy túllépjenek az információk pusztá megosztásán, és fórumot biztosítsanak a szakpolitikai kihívásokkal kapcsolatos strukturált reflexióhoz.
- **Folyamattal kapcsolatos cél**, amely magában foglalja az együttműködésen alapuló felülvizsgálatot és önreflexiót. Ez lehetővé tette az országok számára, hogy tanuljanak egymástól azáltal, hogy azonosították a speciális ellátás szerepének az inkluzív nevelés-oktatás irányába történő elmozdítására irányuló, meglévő szakpolitikák és stratégiák erősségeit és kihívásait.
- **Eredményhez kapcsolódó cél**, amely magában foglalja a CROSP önértékelő eszköz közös kidolgozását, valamint a nemzeti szintű terjesztési és utánkövetési tevékenységeket.

### A CROSP 2. szakaszában zajlott tevékenységek

Az egymástól való tanuláson alapuló megközelítés **tematikus műhelytalálkozó két fordulóját** foglalta magában. 2022-ben az Ügynökség valamennyi tagországának részvételével sor került egy záró konferenciára.



A műhelytalálkozók első körében az országok képviselői megvitatták a hatékony nemzeti/regionális/helyi szakpolitikákat és stratégiákat, valamint a közös és országspecifikus kihívásokat és tapasztalatokat négy tematikus területhez kapcsolódóan: kormányzás, finanszírozás, kapacitásfejlesztés és minőségbiztosítás.

A műhelytalálkozók második fordulójában az országok hat korábban megállapodott vezérelvet vitattak meg („**miért**”), és hogy ezeket miként lehet szakpolitikai prioritásokká/stratégiákká („**mit**”), majd azt követően konkrét cselekvésekké lefordítani („**hogyan**”). A műhelytalálkozók a CROSP önértékelő eszköz megtervezésére és terjesztésére is összpontosítottak.

Annak érdekében, hogy minden résztvevő aktívan részt vegyen a megbeszélésekben, a műhelytalálkozók mindkét fordulójának felépítése a párbeszédre alapult. Minden résztvevőhöz hozzárendeltek egy szerepet, és strukturált formájú eszmecserekre került sor.

A tematikus műhelytalálkozók két fordulóján túlmenően az egymástól való tanulás folyamata két online találkozó során folytatódott. Ezek lehetővé tették a résztvevők számára, hogy előrelépéseket tegyenek az eszköz fejlesztésére szolgáló keretrendszer terén.

Az egymástól való tanuláson alapuló megközelítés formatív értékelésen esett át. Ennek során azt értékelték, hogy a tanulótsárok bevonása lehetővé teszi-e olyan tanulási eredmények elérését, amelyek segíthetik az országokat abban, hogy változásokat érjenek el a speciális ellátásnak az inkluzív nevelés-oktatás támogatásában betöltött új szerepe felé vezető folyamatban. A CROSP egymástól való tanuláson alapuló módszertanának **formatív értékelése** (Európai Ügynökség, 2022) elérhető a CROSP webes felületén.

## A CROSP átfogó keretrendszere

---

A CROSP-projekt keretében tartott tematikus műhelytalálkozók elemzése több **vezérelvet, szakpolitikai prioritást és stratégiát**, valamint **kulcsfontosságú intézkedést** emelt ki, amelyek támogatják a speciális ellátás szerepének oly módon való újragondolását, hogy az a jövőben támogassa az inkluzív nevelés-oktatást. Ezeket az eredményeket egy tágabb keretben rendszereztük, amely magában foglalja a változási folyamat minden lényeges elemét.

### 1. Vezérelvek

A vezérelvek olyan átfogó elvek, amelyek támogatják a szakpolitikák és stratégiák végrehajtását, valamint az érintettek azon képességét, hogy napi szinten megvalósítsák az inkluzív nevelés-oktatást.

Ezek olyan **átfogó témáknak** tekinthetők, amelyek szorosan kapcsolódnak a speciális ellátás változó szerepéhez. A többségi és speciális ellátásban dolgozó érintettek számára közös jövőképet nyújtanak a speciális ellátás szerepéről, így támogatva az együttműködést. Összhangban vannak az Ügynökség közelmúltban közzétett **Alapelveivel** (2021), és további bizonyítékot szolgáltatnak azokhoz, amelyek támogatják az inkluzív szakpolitikai fejlesztés és gyakorlat megvalósítását.



**Hat, egymást kölcsönösen kiegészítő vezérelv** alkotja az átfogó CROSP-keretrendszert:

*1. vezérelv: Az inkluzív nevelés-oktatás iránti közös elkötelezettség kialakítása*

Minden érintettnek közös értékeket kell kialakítania, és közösen el kell köteleződnie amellett, hogy minden tanuló számára minőségi tanulási lehetőségeket biztosítson a többségi környezetben. A támogatásra szoruló tanulók speciális ellátásának szocio-pedagógiai megközelítésen kell alapulnia, nem pedig orvosi megközelítésen.

*2. vezérelv: A tudáscsere és a befogadó kompetenciák elsajátítása együttműködésen és kapcsolatépítésen keresztül*

A többségi és a speciális oktatási ágazatban dolgozó döntéshozóknak és oktatási szakembereknek együttműködés útján kölcsönösen meg kell osztaniuk egymással ismereteiket az oktatás valamennyi szintjén, illetve helyi/regionális/országos szinten is.

*3. vezérelv: A befogadással kapcsolatos folyamatos szakmai tanulás biztosítása*

Folyamatos tanulási lehetőségeket kell biztosítani a speciális és a többségi oktatásban tevékenykedő személyzet egésze számára, beleértve azokat is, akik vezetői szerepet töltenek be (ez a befogadásra irányuló készségek és kompetenciák elsajátítását célozza).

*4. vezérelv: Az inkluzív iskolai vezetés és irányítás támogatása*

A tanítás és tanulás általános tervezési megközelítésének erőforrásként kell szolgálnia, és alá kell támasztania a vezető szerepet betöltő szakemberek munkáját mind a többségi, mind a speciális oktatási ágazatban.

*5. vezérelv: Az érintettek aktív részvételének ösztönzése*

A családokat, tanulókat és a közösség más érintettjeit támogatni kell abban, hogy aktívan részt vegyenek a tanulási és tanítási folyamatban.

*6. vezérelv: A folyamatos monitoring és felmérés előmozdítása*

A speciális és a többségi oktatási intézmények teljes személyzetének egy iskolai szintű megközelítés elérésén kell dolgoznia, amely a tanítás és tanulás akadályaira és az azokat elősegítő tényezőkre összpontosít.



## 2. Szakpolitikai prioritások és stratégiák

Mindegyik vezérelv olyan szakpolitikai prioritásokhoz és stratégiákhoz kapcsolódik, amelyeket az országok hatékony gyakorlatként azonosítottak a műhelytalálkozók során. Ezek a szakpolitikáknak a speciális ellátás változó szerepére vonatkozó, **hosszú távú céljai**.

Mindegyik vezérelv tartalmaz néhány olyan főbb szakpolitikai prioritást és stratégiát, amelyek támogatják a speciális ellátás változó szerepét, és egyúttal kiegészítik egymást. Az országok ezeket a szakpolitikai prioritásokat és stratégiákat alapvetőnek tekintik a vezérelvekben kifejezett értékek megvalósítása tekintetében.

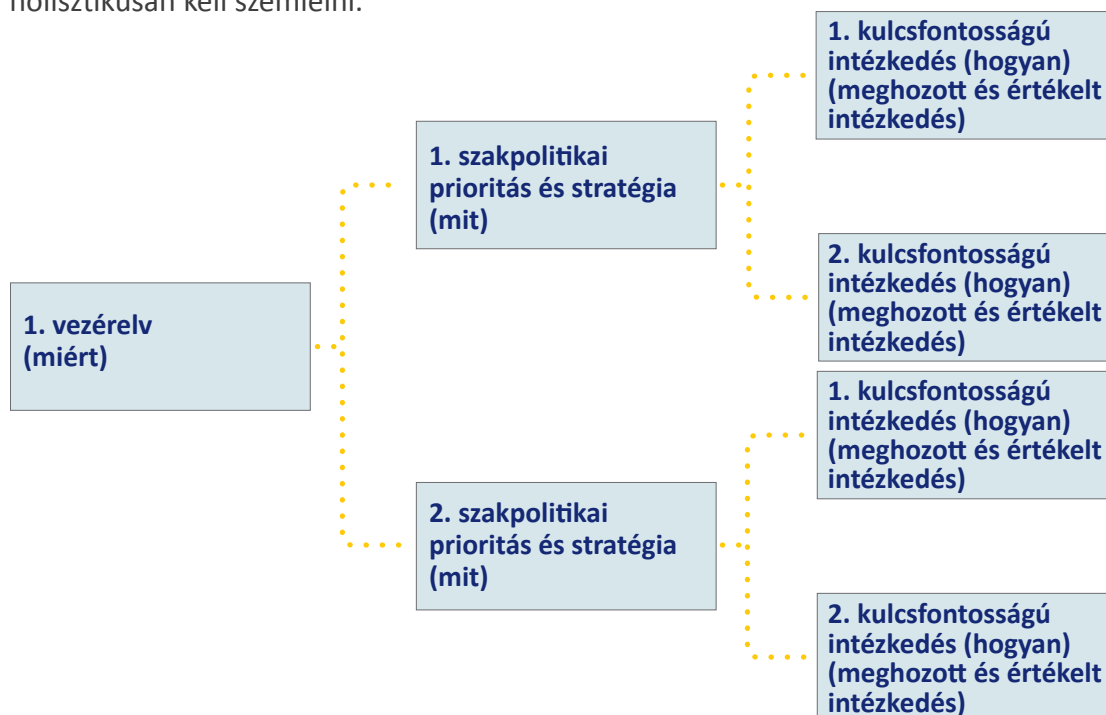
## 3. Kulcsfontosságú intézkedések

Az egyes szakpolitikai prioritások és stratégiák lebonthatók kulcsfontosságú intézkedésekre, amelyek **példaként szolgálnak a hozzájuk kapcsolódó szakpolitikák és stratégiák hatékony végrehajtására**. Ezek a **finanszírozás**, a kormányzás, a **kapacitásfejlesztés** és a **minőségbiztosítás** témaköreit ölelik fel, amelyek lehetővé teszik az érintettek számára az általuk hivatkozott szakpolitikák és stratégiák végrehajtását.

A kulcsfontosságú intézkedések a következőkkel foglalkoznak:

- Mit kellene tenni?
- Hogyan kellene azt megtenni?
- Hogyan ellenőrizhető a hatékonyság?

Amint az 1. ábra mutatja, mindegyik vezérelv több szakpolitikai prioritáshoz és stratégiához, valamint számos kulcsfontosságú intézkedéshez kapcsolódik, amelyet holisztikusan kell szemlélni.



1. ábra. A vezérelvek, szakpolitikai prioritások/stratégiák és kulcsfontosságú intézkedések összefüggései



## A CROSP keretében kidolgozott önértékelő eszköz: egy ütemterv a speciális ellátás szerepének megváltoztatásához

---

A CROSP-keretrendszer képezte a **speciális ellátás szerepének megváltoztatását célzó ütemterv kidolgozásának alapját**. Ez az ütemterv holisztikus áttekintést nyújt a szakpolitikai prioritásokról és stratégiákról, valamint a hatékony végrehajtásuk főbb lépéseiről vagy mérföldköveiről.

Célja különösen, hogy:

- segítse az országokat saját helyzetük felmérésében/monitorozásában, azonosítva az erősségeket és gyengeségeket, valamint azt, hogy hol tartanak a speciális ellátás szerepének megváltoztatása felé vezető úton;
- támogassa az országokat abban, hogy meghatározzák a további fejlesztést igénylő szakpolitikai területeket és a következő megteendő lépéseket, valamint az összes érintett felelősségét.

Összességében ez az ütemterv összekapcsolja a 6 vezérelvet a 17 szakpolitikai prioritással és stratégiával, amint azt a 2. ábra mutatja.





2. ábra. A CROSP-ütemterv



## 5. vezérelv

Az érintettek aktív részvételének ösztönzése

## 4. vezérelv

Az inkluzív iskolai vezetés és irányítás támogatása

## 6. vezérelv

A folyamatos monitoring és felmérés előmozdítása

**4.1. szakpolitikai prioritás/stratégia:** Az iskolavezetők előmozdítják a befogadó jövőképet, amely magában foglalja a kölcsönös értékeket, a közös nyelvezetet és értelmezést, valamint egy holisztikus megközelítést

**4.2. szakpolitikai prioritás/stratégia:** Az iskolavezetéshez kellő képességek és az iskolavezetés magabiztos voltának biztosítása mind a többségi, mind pedig a speciális oktatási ágazatban az inkluzív nevelés-oktatás támogatása érdekében

**4.3. szakpolitikai prioritás/stratégia:** Az iskolai vezetés és irányítás együttműködésen keresztül támogatja az inkluzív nevelés-oktatást

**5.1. szakpolitikai prioritás/stratégia:** Léteznek átfogó nemzeti szakpolitikák és stratégiák, amelyeket az összes érintettel folytatott széles körű konzultációt követően dolgoztak ki, és amelyek egy világos szakpolitikai jövőképet és akaratot tükröznek

**5.2. szakpolitikai prioritás/stratégia:** A szakpolitika biztosítja, hogy a tanulók és családjaik legyenek a főszereplők, és kulcsfontosságú erőforrásnak tekintsék őket a tanulási és tanítási folyamatban

**6.1. szakpolitikai prioritás/stratégia:** A minőségi inkluzív nevelés-oktatásnak vannak olyan országos mutatói, amelyek figyelembe veszik a helyi eltéréseket, a tanulók szükségleteinek sokféleségét és a speciális ellátás szerepét

**6.2. szakpolitikai prioritás/stratégia:** Léteznek a monitoringra és értékelésre szolgáló, együttműködésen alapuló struktúrák/folyamatok

**6.3. szakpolitikai prioritás/stratégia:** Létezik egy átfogó rendszer annak monitorozására, hogy a speciális ellátás miként támogatja a többségi ágazatot az inkluzív nevelés-oktatás megvalósításában (amely a belső és külső értékelés alrendszerit is lefedi)



A **CROSP önértékelő eszköz** önreflexióra sarkalló kérdések formájában magában foglalja az összes vezérelvet, szakpolitikai prioritást/stratégiát és indikatív jellegű kulcsfontosságú intézkedést.

Ez az eszköz elsősorban a nemzeti/regionális/helyi szintű döntéshozóknak, valamint az iskolai szintű szakembereknek szól. Lehetővé teheti a döntéshozók és más szakemberek számára, hogy elgondolkodjanak és kidolgozzák az inkluzív nevelés-oktatás támogatási folyamatát.

A CROSP-eszköz egy **nyílt forráskódú dokumentum**. Az országok támaszkodhatnak az eszközre annak validálásához és nemzeti környezetükhöz való igazításához. Fontos, hogy azt egy folyamatosan fejlődő eszközként kezeljék. Az országokat arra ösztönözzük, hogy:

- a problémákat, meghatározásokat és elemeket ültessék át a nemzeti oktatási valóságukba;
- működjenek együtt és hozzanak létre a gyakorlatban több minisztériumot, területet és szakmát átívelő hálózatokat;
- használják azt annak biztosítására szolgáló eszközként, hogy az érintettek részt vegyenek a speciális ellátás változó szerepében.

## Záró megjegyzések

---

Az egyes országok különböző úton-módon haladhatnak a speciális ellátás átszervezése felé. Mindazonáltal azt minden országnak egy több szakaszból álló, szüntelen folyamatnak kell tekintenie, amely ugyanazokat az elveket és ugyanazt a kulcsfontosságú célt követi, nevezetesen, hogy valamennyi tanuló számára minőségi oktatást biztosítsanak.

A CROSP projekt háttérismereteket szolgáltatott, és átfogó keretet javasolt e cél eléréséhez. A CROSP-eszköz – mint a projekt fő eredménye – erőforrásként szolgálhat a speciális ellátás változó szerepét támogató folyamat elindításához vagy a már zajló folyamat folytatásához.

Az eszköz lehetővé teszi a többségi és a speciális ellátásban dolgozó szakemberek közötti tudásátadást azáltal, hogy bevonja őket a kollektív reflexióba és az inkluzív nevelés-oktatási rendszerek fejlesztésére irányuló fellépésbe.

Az országok az eszközt egy vitára ösztönző dologként is tekinthetik, amelynek célja a közös értékek, a közös nyelvezet, a stratégiák és intézkedések, valamint a konkrét végrehajtási tervek együttes meghatározása. Lehetővé teszi a nemzetek közötti együttműködést, ahol a különböző országok „kritikus barátként” járnak el, megosztják egymással tapasztalataikat és kölcsönösen támogatják egymást.

Reméljük, hogy az eszközt tovább adaptálják és jóváhagyják a nemzeti keretek között történő használatra, valamint hogy segíteni fogja az országokat az inkluzívabb nevelés-oktatási rendszerek kialakítására irányuló erőfeszítéseikben.





## Irodalomjegyzék

---

Andrews, M. és Manning, N., 2015. *A study of peer learning in public sector reforms. Experience, experiments and ideas to guide future practice. Part Three: Annexes [Tanulmány: a tanulótersaktól való tanulás a közszférabeli reformokban. Tapasztalatok, kísérletek és ötletek, amelyek iránymutatással szolgálnak a jövőbeli gyakorlat számára. Harmadik rész: Mellékletek]*. Párizs: Effective Institutions Platform

Az Európai Unió Tanácsa, 2018. *A Tanács ajánlása (2018. május 22.) a közös értékek, az inkluzív oktatás és az oktatás európai dimenziójának előmozdításáról.* (2018/C 195/01)

Egyesült Nemzetek Szervezete, 1989. *Gyermekjogi egyezmény.* 1989. november 20.

Egyesült Nemzetek Szervezete, 2006. *A fogyatékossggal élő személyek jogairól szóló egyezmény.* 2006. december 13.

Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulókért és az Inkluzív Oktatásért, 2015. *Az Ügynökség álláspontja a befogadó oktatási rendszerekről.* Odense, Dánia

Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulókért és az Inkluzív Oktatásért, 2019. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Mapping Specialist Provision Approaches in European Countries [A Speciális Ellátások Megváltozó Szerepe az Inkluzív Nevelés-Oktatásban: A speciális ellátás megközelítései feltérképezése az európai országokban]*. (S. Ebersold, M. Kyriazopoulou, A. Kefallinou és E. Rebollo Píriz, szerk.). Odense, Dánia

Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulókért és az Inkluzív Oktatásért, 2021. *Alapelvek – A szakpolitika kialakításának és végrehajtásának támogatása az inkluzív nevelés-oktatás érdekében.* (V. J. Donnelly és A. Watkins, szerk.). Odense, Dánia

Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulókért és az Inkluzív Oktatásért, 2022. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Formative Evaluation of Peer Learning [A Speciális Ellátások Megváltozó Szerepe az Inkluzív Nevelés-Oktatásban: Az egymástól való tanulás formatív értékelése]*. (H. Weber, szerk.). Odense, Dánia



Titkárság:

Østre Stationsvej 33  
DK-5000  
Odense C  
Denmark  
Tel.: +45 64 41 00 20  
[secretariat@european-agency.org](mailto:secretariat@european-agency.org)

Brüsszeli Iroda:

Rue Montoyer 21  
BE-1000  
Brussels  
Belgium  
Tel.: +32 2 213 62 80  
[brussels.office@european-agency.org](mailto:brussels.office@european-agency.org)



[www.european-agency.org](http://www.european-agency.org)